

16. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, ÁPRILIS 21.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	-----	16 korona.
Félévre	-----	8 korona.
Negyedévre	-----	4 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

ÚJ PALOTÁK.

OLYAN ÁLLAPOT még sohasem volt Budapesten, mint most. A múlt évben a valamivel javult gazdasági állapotok következtében kezdett föllendülni az építkezés, mindenfelé, a város belső és külső részeiben egész sereg régi házat bontottak le s újakat kezdtek építeni helyettük. Az őszszel aztán kiütött a harez az építő-vállalkozók s munkásaik közt, kőművesek, ácsok leszállottak az emelvényekről s a félig kész házak azóta is abban az állapotban meredeznek az utcákon, a hogy akkor

félbehagyták. A harez pedig tart most is, itt-ott ugyan dolgoznak fél-erővel az épülő házakon, de a munkások tömege szívósan állja az ellenállást s a mesterek sem akarják legyőzöttként abbahagyni. Most tehát az a helyzet, hogy égető szükség volna új házak építésére, a lakások hiánya mind érezhetőbbé válik, volna kedv is az építésre, — de nincs, a ki építsen.

Egy-két nagyobb szabású új ház mégis elkészült. Mint legnevezetesebb új középület első sorban a zeneakadémia új palotája említendő a Gyár-utca és Király-utca sarkán. Az új, nagyszabású palotának a közelebbi hetekben végbe-

menendő megnyitása kétségkívül nevezetes eseménye lesz zenei életünknek; akkor majd bővebben is fogunk vele foglalkozni.

A zeneakadémia egész multja alig több harmincz évesnél. 1875-ben alapította Trefort miniszter s mindjárt azzal adott neki súlyt és jelentőséget, hogy élére Liszt Ferenczet nyerte meg. Ez a kezdet azonban csak névleg volt fényes: tulajdonképen elég szerény volt. Lisztent kívül csak két rendes tanár tanított az intézetben: Erkel Ferencz és Volkmann Róbert, harmadikul pedig idősb Ábrányi Kornél járult hozzájuk mint rendkívüli tanár. Eleinte csak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KIRÁLYI ZENEAKADÉMIA ÚJ PALOTÁJA.

A DUNAPARTI NÁKÓ-PALOTA BONTÁSA 1903-BAN.

mint legmagasabb tudományos zeneintézet működött, a legmagasabb zongora-oktatással kapcsolatban s csak később lett belőle a mai teljesen kifejlesztett, szervezetében és tanerőiben egyaránt európai színvonalon álló intézet, a melynek növendékei közül nem egy vált európai hírű zenészsé s a kisebb tehetségűek is különféle zenei szakmákban vezető szerepet játszanak zenei kulturánk terén. A specifikusan magyar zene művelésében és fejlesztésében ugyan a zeneakadémia alig hagyott valami nyomot, pedig ép ennek színvonalra emelése, tudományos felkutatása és művészi kiképzése volna egyik főfeladata, — de remélnünk kell, hogy a jövő ebben a tekintetben is haladást fog hozni. Az állam valóban nagy áldozatkészséggel látta el ezt a fontos kulturális szerepű akadémiát minden szükséges kellékkel, ezt azzal kell viszonznia, hogy az eddigénél teljesebben kell beleilleszkednie a magyar művelődés organizmusába. Az új épületben a tanítás céljaira szolgáló helyiségeken kívül lesz egy hangversenyterem, a mely nemcsak intézeti, hanem egyéb hangversenyek tartására is alkalmas lesz.

A másik nagyobb szabású fővárosi új épület, melyet mai számunkban képen bemutatunk, a Gresham biztosító-társaság palotája a Ferencz József-téren. Hatalmas, nagy modern bérház, három szabad homlokzattal a térre, a Mérleg-utcára és a Zrinyi-utcára. Budapest legszebb pontján áll s egyike a legnagyobb fővárosi bérházaknak. Helyén még nemrég a Nákó grófi palota állott, a régi pesti Duna-sor egyik legelső palota-szerű épülete, melyet annak idején mint a pesti nevezetességek egyikét emlegettek. A város fejlődése avulttá tette a mult század elei pesti építkezésnek ezt az érdekes emlékét is, a bontó csákány alá került, hogy helyet engedjen még nagyobb s a mai izlésnek és kényelemnek jobban megfelelő utódjának.

SZERELMI INTŐ.

Szerelmesek — vigyázzatok.
Még akkor is, ha játszatok!

Vigyázzatok minden lépésre!
— Ti bűvös álmok kertben jártok,
Hol szunnyadnak csodás virágok,
Várva: két szív hő egyverése
Keltse őket szent ébredésre.

Vigyázzatok oh, minden szóra!
— Nem kell épen nagy sorvasztó fagy
A zsendülő gyenge bimbónak.
Elég egy hűvös negyedóra;
És — sosem lesz belőle rózsza...

Még akkor is, ha játszatok,
Szerelmesek — vigyázzatok!

Lampérth Géza.

BANKÓ LÁNYA.*

Ment üetve sötét arcczal,
Csak előre szakadatlan,
Nem találva vigaszt, enyhet
Csak egy derült gondolatban.
Virágos rét, víg madárdal
Neki mintha ott se volna, —
Vadon erdők, sziklabérczek —
Mintha minden ráomolna.

Megérte hát, reaszakadt,
Mitől atyja úgy féltette,
Szeme elé hogy lépjen, kit
Sírba visz tán merész tette.
S ki megdönté, mért üldözi?
Hol keresse tette végét:
Talán boszu volt a szóért,
Mely megsérté büszkeségét?

Gyűlöli most, kit imádott,
S imádhatta, kit ma elvet?
Lesujthatja porba, kitől
Porba hullva kért szerelmet?
Szerelemnek rózsabokra
S méregfája gyűlöletnek.
Élet, halál — óh ki érti,
Egy csirából hogy kelhetnek?!

S mégis érzi, ő is, ő is!
Menny és pokol lakik benne, —
Elragná, tán meg is ölné,
Ha előtte térdepelne.
Vad haragtól s gyűlölettől
Hogy forr, lázong heves vére —
S mily gyönyörrel hullna mégis
Erős férfikebelére!

Oh ha tőle porba sújta
Lelkét már-már kilehelné,
S az aléltat erős karral
Ő gyengéden fölemelné;
Mily mennyország üdve volna
Karjai közt föleszmélni,
Föleszmélni, meg nem halni,
Csak vele, csak neki élni!

Torkos László.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Hanem iszen talált annak helyet Tóth Miska.
Bolondja volt a könyveknek, s a mi jó meg-
jelent a könyvpiaczon, azt menten megszerezte.
A helyett, hogy elment volna devernálni a

* Részlet a Petőfi-társaság április 14-diki ülésén
elolvasott verses elbeszélés 6-dik énekéből.

«Két kék bakokhoz», vagy a «Két pisztoly»-ba, vitte a zsákmányát a Fröhjarsfeld-utcai tiszta kis szobájába s beszította, mint a szomjas nővény a harmatot. Bolond volna bort inni, mikor nektárt szüresülhet a pénzéért. Igaz, nem sok könyv termett, attól nem megy az ember tönkre s a mi termett volna is, az író agyától még nagyon messze esett a könyves bolt. Petőfi Sándor például nem bírta kinyomatni az összegyűjtött verseit, nem volt rá pénz. A főurak, a kiké volt az ország, nem törődtek az ilyesmivel. Kártyáztak, ittak-ettek és bőfögték. Egy szabómester, Tóth Gáspár uram, ki a nadrágjaikat varrta, gondolta el magában, hogy az ő kötelessége illő köntösben megjelentetni a legbecsesebbet, a mi akkoriban a magyar földön termett és leszűrt néhány száz forintot a költemények kinyomatására. Örök szegény az akkori nagy urakra, kik pedig lapáttal szórták a pénzt, mindenütt, a hol nem kellett. Az egyszerű szürke bekecsek és dókák alatt meleg szívek dobogtak akkor. Kasznárok, prókátorok, mesteremberek nevei vannak megörökítve az akkori könyvek végső lapjain, a hol szokás volt *osztönzésül* kinyomatni az előfizetők lajstromát. Azok a jámbor, becsületes, szegény emberek tartották meg az országot, a kiké nem volt.

A nemzeti lélek bujdosott, vándorolt. Hol itt tanyázott, hol ott, mint egy peregrinus. Néha sehoh se volt. Talán el is vészett már! Majd ismét fölbukkant. Ej, hát megvan még? S milyen furcsa helyeken gyűlt ki, a hol senki sem kereste volna. A császár katonáinál, a testőröknél Bécsben. Aztán vándorolt, egyre vándorolt és nem talált állandó helyet egy osztálynál sem, a hova szállt. Abban az időben, a melyről irunk, a középosztály legalján húzó-dott meg. No, fog az még följebb is menni! De biz az lejjebb vette az útját. Volt az iparosnál, láttuk a parasztnál azóta. Hiszen nincs kizárva, lehetett valamikor a nagy uraknál is, csak hogy azt még nem láttuk — vagy hogy még csak ezután jut oda, de már szeretnénk látni.

Tóth Miskának a könyveken kívül egyéb-iránt volt még egy mágnes: a Nemzeti Játék-szin. Dehogya is maradt volna el valamelyik előadásról, kivált ha történeti darabot adtak. Míg egy szomorú napon ennek is vége szakadt — egy jó barátja kedvéért. Velkovics Gyurinak hívták a barátját, ugyanabból a városból való volt, a honnan ő: Nagy-Szécsényből. A szülei szomszédok voltak és komák. A Velkovics uram szücsműhelye egy házban volt a Tóth Máthé pékboltjával. Ügyszólván egy családot képeztek s ép annyira szerették egymást az öregek, mint a fiaik, kikből mind a ketten diplomás embereket akartak faragni.

Tóth uram prókátornak szánta Miskáját, de az anyja ellene szólt:

— Soha. Nem adom a fiamat olyan mester-ségre, a hol annyit kell hazudni.

Tóthné papot akart belőle, de ezt meg az apja kifogásolta:

— Eredj, te golyhó, hiszen a papnak még többet kell hazudni. A mi annyival rosszabb a prókátornál, mert ezt nem illik el nem hinni.

Egymás iránti gyöngédségből mindenik el-
ejtette időközben a maga kedvencz tervét, s mi-
kor már arra került sor, hogy a két egyforma-
korú fiúcskát Losoncra viszik a nagy isko-
lába, abban állapodtak meg kölcsönösen, hogy
Velkovics koma döntse el, mi legyen a gye-
rekből.

A koma nem vont meg a jó tanácsot:

— A mi fiunk doktor lesz, hát legyen a Miska is doktor.

Ezt pedig azzal indokolta, hogy ők (Velko-